

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny – Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Janusz Kasnowski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 r. w Bydgoszczy na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa

A. W.

przeciwko

N. T.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej N. T. na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 5 grudnia 2014r. w sprawie o sygn. I Nc 4756/13 – w przedmiocie odrzucenia zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty tego Sądu z dnia 3 września 2013r.

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie poprzez jego uchylenie.

II Cz 540/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 5 grudnia 2014r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy odrzucił zarzuty pozwanej N. T. od nakazu zapłaty wydanego przez ten Sąd w dniu 3 września 2013r. w sprawie z powództwa A. W. ujętej pod sygn. I Nc 4756/13.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że odpis nakazu zapłaty z dnia 3 września 2013r. został doręczony pozwanej N. T. w sposób zastępczy, a więc przez podwójne awizowanie przesyłki, na adres wskazany w pozwie i wynikający z kserokopii dowodu osobistego pozwanej załączonego do pozwu. Pozwana złożyła zarzuty od nakazu zapłaty w dniu 27 listopada 2014r., po uprzednim złożeniu wniosku o doręczenie jej odpisu nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu. Przesyłając pełnomocnikowi pozwanej odpis nakazu zapłaty Sąd poinformował, że z uwagi na brak innych wniosków – poza wnioskiem o doręczenie odpisu nakazu – jego doręczenie nie otwiera terminu do wniesienia zarzutów. Te mogą być złożone w terminie dwóch tygodni od doręczenia odpisu nakazu zapłaty (zgodnie z art.491 § kpc), a pozwanej ten termin upłynął z dniem 26 listopada 2013r. Dlatego też Sąd Rejonowy – zaskarżonym postanowieniem - odrzucił zarzuty pozwanej, jako wniesione po upływie wymaganego terminu (na podstawie art.494 § 1 kpc).

W zażaleniu na postanowienie pozwana N. T. wniosła o jego uchylenie.

Skarżąca zarzuciła Sądowi Rejonowemu:

- naruszenie przepisów postępowania, a konkretnie art.139 kpc wskutek przyjęcia, że pozostawienie awizowanej korespondencji pod adresem wskazanym w pozwie wywołało skutek doręczenia, w sytuacji, gdy powódka podała nieaktualny adres pozwanej, mimo że знаła adres aktualny, pod którym pozwana miała odbierać kierowaną do niej korespondencję;

- niezasadne uznanie, że wniesienie przez nią zarzutów jest bezskuteczne w sytuacji, gdy z uzasadnienia innego orzeczenia tego Sądu zapadłego na gruncie tego samego stanu faktycznego wynikało, że zarzuty zostały złożone prawidłowo i w terminie.

W uzasadnieniu zarzutów pozwana wywodziła, że powódka wskazała w pozwie nieaktualny adres pozwanej, choć знаła adres, pod którym pozwana miała odbierać korespondencję. Pozwana – jak twierdziła – podała powódce adres do kontaktów, a adres wskazany w dowodzie osobistym nie zawsze odpowiada miejscu faktycznego zamieszkiwania. Poza tym powódka załączyła do pozwu kserokopię nieaktualnego dowodu osobistego pozwanej. Skarżąca dołączyła też do zażalenia, na poparcie zarzutu drugiego, kserokopię postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 28 stycznia 2014r. w sprawie I Nc 10714, którym odrzucono jej skargę o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie (I Nc 4756/13), i z uzasadnienia którego wynikało, że pozwanej N. T. przysługuje prawo domagania się doręczenia przesyłki w sprawie I Nc 4756/13, po uprzednim wykazaniu nieskuteczności wcześniejszego jej doręczenia oraz złożenie przewidzianym prawem zarzutów od nakazu zapłaty, w których przedstawi swoją argumentację przeciwko żądaniu pozwu (zażalenie pozwanej – k.70 do 72 oraz w/w załącznik – k.62 – 64).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej podlegało uwzględnieniu.

Wstępnie wyjaśnić należy, że funkcją art.139 § 1 kpc dopuszczającego domniemanie skuteczności doręczenia pisma sądowego w sposób zastępczy (tj. poprzez podwójne jego awizowanie) jest zapewnienie szybkości postępowania cywilnego i poszanowania ekonomii procesowej, przy jednoczesnym zabezpieczeniu prawa obu stron procesu do sądu i zapewnieniu możliwości obrony ich interesów. Gdy pisma sądowego nie podejmuje pozwany (mimo podwójnego awizowania), to w/w przepis jawi się jako ochrona powoda i możliwości rozpoczęcia czy kontynuowania przez niego postępowania wobec pozwanego, który z sobie znanych względów nie chciał czy też nie mógł odebrać pisma osobiście. Innymi słowy przepis art.139 § 1 kpc przewidujący doręczenie zastępcze przez awizo (podwójne) opiera się na domniemaniu prawnym, że doręczane pismo dotarło do adresata, a tym samym doręczenie jest skuteczne. Takie domniemanie prawidłowości i skuteczności doręczenia nie wyłącza możliwości dowodzenia przez stronę, że pismo sądowe wymagające podjęcia czynności nie zostało jednak doręczone, czemu służy instytucja przywrócenia terminu (art.168§1kpc). Przywołany przepis pozwala Sądowi na przywrócenie terminu: jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy. Brak winy w zachowaniu terminu zachodzi wówczas, gdy istniała niezależna przyczyna, która spowodowała uchybienie terminu, natomiast przyczyna taka wstąpi, gdy dokonanie czynności przez stronę w sensie obiektywnym było w ogóle wykluczone, jak i wtedy, gdy w danych okolicznościach nie można było oczekiwać od strony, by zachowała termin procesowy.

Z tych wstępnych uwag wynika zatem, że jeżeli strona pozwana nie dokonała odbioru pisma sądowego mimo podwójnego awizowania, to Sąd ma prawo pozostawać w przekonaniu, że doręczane pismo dotarło do pozwanego, a tym samym doręczenie było skuteczne (w ujęciu art.139§1 kpc). Jeżeli jednak pozwany nie odebrał pisma bez swojej winy, a zachodziła potrzeba podjęcia z jego strony jakichś czynności obronnych (np. poprzez wniesienie środka zaskarżenia w odpowiednim terminie), to może złożyć wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej (po myśli art.168 § 1 kpc).

W sprawie oznacza to tyle, że skoro przesłano pozwanej N. T. odpis nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 3 września 2013r. wraz z odpisem pozwu na adres w B. przy ul. (...) (adres podany w pozwie) i nie został on podjęty przez pozwaną mimo podwójnego awizowania w dniach 28.10.2013r. i 05.11.2013r. (k.18), to Sąd miał prawo uznać, że takie doręczenie było prawidłowe i skuteczne (w ujęciu art.139§1 kpc). Dla pozwanej, która twierdziła, że nie mogła odebrać przesyłki zawierającej nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu, bo pod wskazanym adresem nie zamieszkiwała, właściwa droga do dokonania czynności procesowej wiodła poprzez złożenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zarzutów od nakazu zapłaty (wraz ze złożeniem pisma zawierającego zarzuty) i uprawdopodobnieniem okoliczności uzasadniających wniosek (zgodnie z art.168§ 1 kpc i art.169§1 i 2 kpc).

Zatem tak powinien być przebiegać w tej sprawie, jak i w sprawach podobnych, proces uchylenia się strony od skutków niedokonania w terminie czynności procesowej bez swojej winy. Pozwana nie podjęła takiej drogi działania, jednak w okolicznościach dodatkowych, jakie wystąpiły w tej konkretnej sprawie, zbyt rygorystyczne przestrzeganie tego wymagania proceduralnego, a w konsekwencji oddalenie jej zażalenia na postanowienie odrzucające zarzuty od nakazu zapłaty, bowiem nie zachowała wyżej opisanego trybu postępowania byłoby jednak nieuzasadnione.

Nie można bowiem pominąć w ocenie okoliczności wynikających z samych zarzutów podniesionych w zażaleniu, w szczególności, że adres pozwanej wskazany w pozwie nie był aktualny i że powódka już przed wniesieniem pozwu została powiadomiona przez pozwaną o adresie, na który należy kierować do niej wszelką korespondencję. Na dowód tego pozwana złożyła do akt sprawy odpis pisma z dnia 30.01.2013r. wypowiadającego umowę najmu zawartą na czas określony z dniem 31.01.2013r., w którym wskazała, że wszelką korespondencję do niej należy kierować na adres: pełnomocnika S. P. – Kancelaria(...) ul. (...) w K. (k.39). Co istotne, z adnotacji na tym piśmie wynika, że jeszcze w tym samym dniu otrzymał je pełnomocnik powódki B. W., co potwierdził podpisem (k. jw.). Pozew wpłynął do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy dopiero w maju 2013r., w którym powódka nie wskazała jednak adresu pozwanej dla doręczeń, a adres w B. przy ul. (...). W tych okolicznościach uznać należało, że pozwana wzruszyła domniemanie wynikające z art.139f 1 kpc, że doręczenie na ten adres odpisu nakazu zapłaty wraz z pouczeniem o sposobie i terminie jego zaskarżenia zarzutami, który nie został przez nią podjęty w terminie mimo podwójnego awizowania przesyłki, było skuteczne. W konsekwencji prowadzi to do wniosku, że gdyby w tej sprawie pozwana – wraz z zarzutami od nakazu zapłaty – złożyła wniosek o przywrócenie terminu do ich wniesienia, to Sąd uwzględniłby jej wniosek. W tych okolicznościach, jedynie dla zachowania właściwej czystości proceduralnej, nie było celowe odsyłanie pozwanej na drogę dodatkowego postępowania, w którym musiałaby złożyć jeszcze jeden wniosek – tym razem o przywrócenie terminu do wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, w którym podnosiłaby ponownie te same argumenty na potwierdzenie, że odpis nakazu zapłaty przesłano na nieaktualny adres wskazany przez powódkę, przez co pozwana nie mogła go odebrać z nie swojej winy.

Poza tym nie można pominąć w ocenie okoliczności, że w uprzednim postępowaniu wywołanym skargą o wznowienie postępowania w sprawie INc 4756/13 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy odrzucił skargę pozwanej N. T., bowiem uznał, że przesyłka zawierająca odpis nakazu zapłaty nie trafiła do pozwanej, gdyż pod adresem wskazanym w pozwie pozwana nie zamieszkiwała, a tym samym postępowanie w sprawie nie uległo prawomocnemu zakończeniu. W tych okolicznościach – zdaniem Sądu Rejonowego – pozwana miała prawo domagania się doręczenia jej nakazu zapłaty i złożenia od niego zarzutów (por. postanowienie z dnia 28 sierpnia 2014r. wraz z uzasadnieniem – k.62 i 64). Tak też pozwana postąpiła w tej sprawie. Sąd odwoławczy - w tym składzie - nie podziela takiego zapatrywania Sądu Rejonowego i opowiada się za stanowiskiem wcześniej już przywołanym, że nie podjęcie przez stronę przesyłki podwójnie awizowanej i to bez względu na przyczynę, nie wstrzymuje biegu do dokonania czynności procesowej, a jeżeli termin upłynął, to skuteczne dokonanie takiej czynności wymaga zawsze wniosku o przywrócenie terminu i uprawdopodobnienia przyczyny uchybienia terminu (art.168f1 kpc). Nie mniej jednak faktem jest, że w praktyce sądów powszechnych spotyka się niekiedy i takie zapatrywanie, jakie zaprezentował w pouczeniu Sąd Rejonowy. Mało tego, w uzasadnieniu postanowienia w sprawie I CKN 82/96 Sąd Najwyższy stwierdził, że nieotrzymanie wezwania do dokonania czynności powoduje to, że stronie nie można przypisać winy w niedokonaniu czynności procesowej w terminie, a więc aktualizuje przesłankę wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności (art.168f1 kpc), nie mniej jednak nie stanowi o jego dopuszczalności w sytuacji, gdy termin do dokonania czynności nie rozpoczął biegu (postanowienie z dnia 14.06.1996r. – opublikowane w systemie informacji prawnej LEX). Będzie to jednak odnosiło się bardziej do sytuacji, gdy wezwanie do dokonania czynności przesłano stronie na adres inny niż wskazany w sprawie, albo nie przesłano w ogóle (zaniechano przesłania). W takich przypadkach termin do dokonania czynności przez stronę rzeczywiście nie rozpocznie biegu, a zatem nie może też upłynąć. Tymczasem doręczenie w trybie art.139f1 kpc jest doręczeniem zastępczym, w którym brak odebrania w terminie przesyłki podwójnie awizowanej rodzi domniemanie prawne – jak już uprzednio wskazano, że doręczane pismo dotarło do adresata. Stąd też – dla dokonania czynności procesowej – potrzebne jest obalenie tego domniemanie w drodze złożenia wniosku o przewrócenie terminu i uprawdopodobnienie braku zawinienia w niepodjęciu pisma w terminie (art.169f1 i 2 kpc). Zatem te rodzące się niekiedy wątpliwości proceduralne w praktyce sądowej także przemawiają za potrzebą wyprostowania działań

procesowych w tej sprawie, bez szkody dla wyjaśnienia sprawy i z uwzględnieniem praw obu stron postępowania do rzetelnego procesu.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd odwoławczy zmienił zakazane postanowienie poprzez jego uchylenie (na podstawie art.386 §1 kpc w związku z art.13§2 kpc). To zaś oznacza, że Sąd Rejonowy powinien nadać właściwy bieg procesowy zarzutom od nakazu zapłaty złożonym przez pozwaną, o ile nie zachodzą inne przeszkody formalne.